

**СЕКЦІЯ 5.
ЕКОНОМІЧНА СТАТИСТИКА, ДЕМОГРАФІЯ
ТА СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА**

УДК 334.012

Й.П. ЗВОНАР

кандидат економічних наук,
доцент кафедри менеджменту та управління економічними процесами,
Мукачівський державний університет, м. Мукачево, Україна

**ЕКОНОМІЧНА АКТИВНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ
В УМОВАХ КРИЗИ**

Рівень економічної активності працездатного населення є показником, що визначається та обумовлюється великою кількістю чинників макроекономічного та соціального характеру. Економічна активність визначається, з одного боку, комплексом соціально-психологічних установок населення стосовно доцільності власної участі у суспільному виробництві, а з іншого боку - економічними передумовами, які впливають на рішення кожного індивіда стосовно необхідності працювати.

Дослідження економічної активності населення важливо здійснювати з метою аналізу існуючого стану розвитку соціально-трудового потенціалу та пошуку джерел підвищення ефективності його використання.

У процесі оцінювання ефективності використання трудових ресурсів регіону, як правило, увага насамперед звертається на існуючий рівень безробіття : чим він нижчий, тим вищою є ефективність. Але, але на нашу думку, економічна активність більш об'єктивно характеризує соціально-трудова потенціал населення з якісної точки зору. Це пояснюється тим, що економічно активна особа, як правило, намагається здобути відповідну освіту, прагне до професійного та особистого саморозвитку, шукає можливості для перенавчання та професійної перепідготовки у випадку невідповідності отриманої освіти потребам ринку праці або намагається знайти альтернативні форми зайнятості та джерела доходу, причому робить це самостійно, з власної ініціативи, що суттєво підвищує ефективність її пошуків та спроб. Безробітна особа активно шукає роботу і готова працювати у випадку наявності підходящої вакансії, тоді як працездатна, але економічно неактивна особа не має бажання та стимулів займатися економічною діяльністю, і змінити цю її психологічну установку, як правило, дуже складно.

Рівень економічної активності населення Закарпатської області у 2015 р. становив 61,9 %, тоді як в середньому по Україні даний показник складав 62,4 %. Традиційно складається так, що у сільській місцевості рівень економічної активності населення нижчий, ніж у міській. Щодо Закарпатської області, то згадана закономірність тут яскраво виражена : тільки 58,6 % працездатного населення, проживаючого в сільській місцевості, є економічно активним, тоді як у міській поселеннях названий показник становить 67,4 %. Для Закарпатської області, яка є регіоном з найвищою часткою сільського населення в Україні, проблема низької економічної активності мешканців сільських населених пунктів є дуже актуальною.

В цілому протягом останнього періоду спостерігається зменшення кількості економічно активного населення Закарпатської області. Так, у 2013 р. даний показник складав 586,8 тис. осіб, у 2014 р. – 574,5 тис., у 2015 - 571,8 тис.

Під впливом негативних явищ в економіці в регіоні знижується не тільки кількість економічно активного населення, а й кількість зайнятих, причому темпи скорочення чисельності зайнятого населення вищі, ніж економічно активного (табл.1).

**Динаміка кількості зайнятого та економічно активного населення
Закарпатської області за 2013-2015 рр.**

Показники	Роки			Відхилення
	2013	2014	2015	2015 р. у % до 2013 р.
Кількість зайнятого населення, тис. осіб	541,2	521,4	519,3	95,9
Кількість економічно активного населення, тис. осіб	586,8	574,5	571,8	97,4

В умовах економічної кризи поглиблюється проблема неформальної зайнятості населення. Закарпатська область традиційно є регіоном з високою часткою неформально зайня

тих. У 2015 р. дана категорія становила 47,3 % зайнятих, тоді як в середньому по Україні – 26,2 %.

Неформальна зайнятість – досить поширене явище сучасного ринку праці. Галузями економіки, в яких переважно працює дана категорія зайнятих, в Україні є сільське та лісове господарство, оптова та роздрібна торгівля та ремонт автотранспортних засобів. Варто зазначити, що саме ці сфери господарської діяльності переважають у структурі зайнятості населення Закарпатської області. Зокрема у 2014 р. у сільському, лісовому та рибному господарстві працювало 129,4 тис. осіб, що складало 24,8 % від загальної кількості зайнятих, у сфері оптової та роздрібної торгівлі – 95,6 тис. (18,3 % зайнятих).

Усі згадані процеси та тенденції у сфері соціально-трудова відносин є свідченням того, що трудовий потенціал регіону використовується вкрай неефективно. Підвищення рівня економічної активності населення Закарпатської області та перетворення неформальної самостійної зайнятості у високопродуктивну підприємницьку діяльність на сьогоднішній день є першочерговим завданням регіональної соціально-економічної політики.

Вирішення даного питання вимагає активізації та координації зусиль центральної та місцевої влади щодо формування сприятливого середовища для ведення малого бізнесу, інформаційної, консультаційної та фінансової підтримки осіб, які тривалий час перебувають у категорії самозайнятих, але не мають можливостей та ресурсів для повноцінного ведення бізнесу чи розширення обсягів діяльності. Така підтримка широко застосовується у більшості країн світу, тому запозичення передового досвіду у даній сфері є вкрай необхідним для більш ефективного використання соціально-трудова потенціалу населення.

1. Статистичний збірник «Економічна активність населення України», 2015 / Відповідальна за випуск І.В. Сенік. – К.: Державний комітет статистики України, 2016.- 182 с. 2. Статистичний збірник «Регіони України», 2014, частина I / За редакцією О. Г. Осауленка. – К.: Державний комітет статистики України, 2014.- 299 с. 3. Чвертко Л.А. Неформальна зайнятість у формуванні приватного сектору економіки [Текст] / Л.А. Чвертко // Формування ринкових відносин в Україні: Зб. наук. пр. – Київ, 2004. – Вип. № 1. – с. 107–110. 4. Шкіндюк І. Зарубіжний досвід вирішення проблем зайнятості і перспективи його застосування в Україні [Текст] / І. Шкіндюк // «Ефективність державного управління» Збірник наукових праць. – 2009. Вип. 21. – с. 151-158.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>